

Republika Srbija
VRHOVNI KASACIONI SUD
Uzp 67/2013
28.03.2013. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni kasacioni sud, u veću sastavljenom od sudija: Snežane Živković, predsednika veća, Vere Pešić i Olge Đuričić, članova veća, sa savetnikom suda Radojkom Marinković, kao zapisničarem, odlučujući o zahtevu Srpske pravoslavne crkve, Crkve S.A.M., B., koju zastupa B.C., pravobranilac Arhiepiskopije beogradsko-karlovačke, Beograd, za preispitivanje sudske odluke - presude Upravnog suda 6 U 22527/10 od 27.12.2012. godine, uz učešće protivnih stranaka Direkcije za restituciju Republike Srbije, Beograd, Nemanjina broj 4, M.B., M.S., S.J., M.B., mal. C.L., R.J., M.U., M.J., M.Č., L.J.S. i S.S., svi iz B., koje sve zastupa M.B., advokat iz B., M.C. iz B., koju zastupa G.K., advokat iz B. i Republičkog javnog pravobranioca iz Beograda, ulica Nemanjina broj 22, u predmetu vraćanja imovine, u nejavnoj sednici veća održanoj dana 28.03.2013. godine, doneo je

P R E S U D U

Zahtev se ODBIJA.

O b r a z l o ž e n j e

Pobijanom presudom odbijena je tužba Srpske pravoslavne crkve - C.S.A.M. iz B., podneta protiv delimičnog rešenja Direkcije za restituciju Republike Srbije broj 146-03-46-00-223/07 od 14.04.2010. godine, kojim se stavom prvim dispozitiva poništava delimično rešenje Direkcije za restituciju broj 146-03-46-00-00223/07 od 09.07.2009. godine i zamenjuje novim tako da glasi: 1. zahtev se usvaja vraća se imovina i utvrđuje pravo svojine Srpske pravoslavne crkve A.M. - S.c.B. na posebnim fizičkim delovima zgrade u ulici ... i to na dvosobnom stanu broj 1; trosobnim stanovima broj 4, 8, 19, 26; garsonjerama broj 2, 15, 18, 21, 23, 28, 33 i 42; upisanim u list nepokretnosti broj ... KO Stari Grad kao posebni fizički delovi zgrade izgrađene na katastarskoj parceli ... KO Beograd 1, kao vlasništvo Republike Srbije, sa pravom korišćenja Opštine Stari Grad, koja je nacionalizovana rešenjem Komisije za nacionalizaciju pri NO Opštine Stari Grad N br. 218/59 od 26.05.1959. godine. Tačkom 2. stava prvog dispozitiva osporenog rešenja obavezuje se Republika Srbija kao vlasnik i Opština Stari Grad kao korisnik da na osnovu ovog rešenja Srpskoj pravoslavnoj crkvi A.M. - S.c. u B. kao ranijem sopstveniku predaju u svojinu nepokretnosti iz tačke 1. dispozitiva ovog rešenja u roku od 30 dana od dana izvršnosti. Tačkom 3. dispozitiva nalaže se nadležnom organu za upis prava na nepokretnostima da na osnovu ovog rešenja izvrši upis prava svojine na navedenoj imovini Srpske pravoslavne crkve A.M. - S.c. u B. u javne knjige u kojima se vrši upis prava na nepokretnostima. Prema tački 4. osporenog rešenja na osnovu ovog rešenja nadležni organ za upis prava na nepokretnostima izvršiće brisanje svih hipotekarnih tereta zabeleženih u bilo čiju korist na nepokretnostima naznačenim u tački 1. dispozitiva ovog rešenja. Prema tački 5. dispozitiva ovim rešenjem ne dira se u prava nosilaca stanarskog prava odnosno zakupaca stanova stečenih u skladu sa zakonom u stanovima koji su predmet vraćanja, a tačkom 6. dispozitiva rešeno je da svaka stranka snosi svoje troškove. Stavom dva dispozitiva osporenog rešenja nalaže se organu nadležnom za upis prava na nepokretnostima - Službi za katastar nepokretnosti Beograd da izvrši brisanje prava svojine Srpske pravoslavne crkve A.M. - S.c. u B. na stanovima broj 5, 6, 11, 25, 30, 32, 38, 39, 47, 49, 50 i 51 stambene zgrade u ulici ... izgrađene na katastarskoj parceli broj ..., upisane u list nepokretnosti broj ... KO Stari Grad, te da uspostavi stanje pre upisa prava svojine u korist Srpske pravoslavne crkve A.M. - S.c. u B.

Zahtev za preispitivanje presude Upravnog suda 6 U 22527/10 od 27.12.2012. godine podnet je zbog povrede materijalnog prava. Ponavljajući navode iz tužbe podnosilac ukazuje da su zainteresovana lica ugovore o otkupu stana zaključile sa Republikom Srbijom kao nevlasnikom i bez ovlašćenja vlasnika (nosioca prava raspolaganja) na stanovima u zgradi u ulici ... u B., Opštine Stari Grad u Beogradu, što čini ove ugovore o otkupu stanova apsolutno ništavim (nepostojećim) u smislu člana 103. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima. Smatra da je Upravni sud napadnutom presudom pogrešno primenio materijalno pravo jer nije primenio navedene odredbe Zakona o obligacionim odnosima za ocenu ugovora o otkupu stanova zainteresovanih lica, već ih je cenio kao pravno valjane. Smatra da bi ovakva sudska odluka mogla biti presedan i osnov za donošenje budućih sudskih odluka da se može priznati pravna valjanost ugovora zaključenih sa trećim licem. Sa iznetih razloga, predlaže da Vrhovni kasacioni sud uvaži zahtev i ukine ili preinači pobijanu sudsku odluku.

Agencija za restituciju, Jedinica za konfesionalnu restituciju, kao pravni sledbenik Direkcije za restituciju Republike Srbije, u odgovoru na zahtev ostaje u svemu pri navodima iz obrazloženja delimičnog rešenja i odgovora na tužbu. Ukazuje da su osporenim delimičnim rešenjem izostavljeni oni stanovi kao posebni fizički

odgovora na tužbu. Ukazuje da su opšernim delimičnim rešenjem izostavljeni oni stanovi kao posebni fizički delovi zgrade za koje je u ponovljenom postupku utvrđeno da se po osnovu ugovora o otkupu stana nalaze u svojini fizičkih lica. Kako punomoćnik podnosioca zahteva za restituciju osporava valjanost navedenih ugovora, u ponovljenom postupku zaključeno je da pitanje nosioca prava svojine na predmetnim stanovima predstavlja prethodno pitanje bez čijeg se rešenja ne može pravilno rešiti ova upravna stvar. Imajući u vidu odredbu člana 8. stav 3. Zakona o vraćanju (restituciji) imovine crkvama i verskim zajednicama, posebno što se pred nadležnim sudovima već vode parnični postupci po tužbi za poništaj ugovora o prenosu prava raspolaganja Prosvetnom fondu SPC i protivtužbi za poništaj ugovora o otkupu stanova, nadležni organ je odlučio da ne raspravlja sam prethodno pitanje, već da delimičnim rešenjem podnosiocu zahteva vrati u svojinu stanove za koje je u momentu njegovog donošenja nesporno utvrđeno da su u državnoj svojini i da ne postoje smetnje za njihovo vraćanje u smislu navedenog zakona. Nalazeći da je pobijana presuda Upravnog suda u svemu pravilna i na zakonu zasnovana predlaže da Vrhovni kasacioni sud zahtev odbije kao neosnovan.

Protivne stranke, M.B., M.S., S.J., M.B., mal. C.L., R.J., M.U., M.J., M.Č., L.J.S. i S.S., M.C., kojima je zahtev uredno dostavljen preko punomoćnika, kao i Republički javni pravobranilac, u ostavljenom roku nisu dostavili odgovor na zahtev.

Postupajući po podnetom zahtevu i ispitujući pobijanu presudu u granicama zahteva, u smislu člana 54. Zakona o upravnim sporovima ("Sl. glasnik RS" 111/09), Vrhovni kasacioni sud je našao:

Zahtev je neosnovan.

Prema obrazloženju pobijane presude, pravilno je tuženi organ osporenim delimičnim rešenjem doneo odluku kao u dispozitivu tog rešenja. Ovo iz razloga što se pred nadležnim sudovima vode postupci po tužbi za poništaj ugovora o prenosu prava raspolaganja Prosvetnom fondu SPC i protivtužbi za poništaj ugovora o otkupu stana, zbog čega je pravilno zaključeno da pitanje nosioca prava svojine na preostalim stanovima predstavlja prethodno pitanje bez čijeg se rešavanja ne može rešiti ni ova upravna stvar. Kako je članom 205. Zakona o opštem upravnom postupku predviđena mogućnost donošenja delimičnog rešenja i kako su u konkretnom slučaju ispunjeni uslovi za vraćanje samo stanova koji su u vlasništvu Republike Srbije, prema oceni Upravnog suda, tuženi organ je pravilno zaključio da su ispunjeni uslovi za vraćanje stanova opisanih u tački 1. stava prvog dispozitiva osporenog rešenja, zbog čega je za te stanove doneo delimično rešenje, a da će se o ostalim pitanjima koja su predmet zahteva za vraćanje imovine odlučivati u posebnom postupku. Takođe, prema obrazloženju pobijane presude Upravni sud je ocenio da je postupak koji je prethodio donošenju osporenog rešenja pravilno sproveden i da je tuženi osnovano zaključio da su ispunjeni svi uslovi propisani Zakonom o vraćanju (restituciji) imovine crkvama i verskim zajednicama, za donošenje odluke kao u stavu prvom dispozitiva osporenog rešenja, jer je na osnovu priložene dokumentacije pravilno utvrđeno da je tužiocu oduzeta predmetna imovina, da je na istoj kao vlasnik upisana Republika Srbija, a korisnik Opština Stari Grad, da su Republičko javno pravobranilaštvo kao zakonski zastupnik Republike Srbije i Javno pravobranilaštvo Opštine Stari Grad kao zakonski zastupnik korisnika predmetnih stanova saglasni sa vraćanjem navedenih stanova, da se imovina vraća u približno istom obliku i stanju u odnosu na vreme oduzimanja, i da ne postoje razlozi za izuzimanje predmetne imovine propisane članom 11. navedenog Zakona. Kako je delimično rešenje od 09.07.2009. godine sprovedeno u Službi za katastar nepokretnosti Beograd, to je po nalaženju Upravnog suda pravilno doneta i odluka kao u stavu drugom dispozitiva osporenog delimičnog rešenja.

Ocenjujući zakonitost pobijane presude Vrhovni kasacioni sud nalazi da je ta presuda doneta bez povreda pravila postupka i uz pravilnu primenu Zakona o opštem upravnom postupku, kao i materijalnog prava na utvrđeno činjenično stanje sadržano u osporenom rešenju i spisima predmeta. Pobijanom presudom ocenjena su sva pitanja i okolnosti koje su mogle biti od uticaja na zakonitost osporenog rešenja i za tu ocenu su dati dovoljni i jasni razlozi koje u svemu prihvata i ovaj sud.

Vrhovni kasacioni sud je cenio navode zahteva kojima se ukazuje da je Upravni sud pogrešno primenio materijalno pravo jer nije primenio Zakon o obligacionim odnosima za ocenu ugovora o otkupu stanova zainteresovanih lica, već ih je cenio kao pravno valjane, pa nalazi da ovi navodi nisu osnovani. Naime, odredbom člana 3. Zakona o upravnim sporovima je propisano da u upravnom sporu sud odlučuje o zakonitosti konačnih upravnih akata, osim onih u pogledu kojih je predviđena drugačija sudska zaštita. Članom 41. stav 1. istog Zakona je propisano da zakonitost osporenog upravnog akta sud ispituje u granicama zahteva iz tužbe, pri čemu nije vezan razlozima tužbe, a stavom 2. istog člana zakona, da na ništavost upravnog akta sud pazi po službenoj dužnosti. Članom 45. Zakona o upravnim sporovima je propisano da presudom kojom se osporeni upravni akt poništava odnosno oglašava ništavim sud može odlučiti o zahtevu tužioca za povraćaj stvari odnosno za naknadu štete ako utvrđeno činjenično stanje pruža pouzdan osnov za to. U protivnom će uputiti tužiocu da svoj zahtev ostvaruje u parničnom postupku pred nadležnim sudom. Postupajući saglasno navedenim odredbama Zakona o upravnim sporovima, Upravni sud je u upravnom sporu ispitivao zakonitost delimičnog rešenja Direkcije za restituciju Republike Srbije broj 146-03-46-00-223/07 od 14.04.2010. godine, koje je doneto u upravnom postupku primenom Zakona o opštem upravnom postupku i Zakona o vraćanju (restituciji) imovine crkvama i verskim zajednicama. Dakle, Upravni sud pobijanom presudom nije odlučivao niti je nadležan da primenom Zakona o obligacionim odnosima odlučuje o pravnoj valjanosti postojećih ugovora o otkupu stanova. Stoga Vrhovni kasacioni sud nalazi da je pravilno zaključivanje iz obrazloženja pobijane presude da je kod činjenice koju podnosioca zahteva ne spori, da se pred nadležnim sudom vodi parnični postupak po tužbi za poništaj ugovora o prenosu prava raspolaganja Prosvetnom fondu SPC i protivtužbi za poništaj ugovora o otkupu stanova, osporeno delimično rešenje doneto pravilnom primenom člana 205. Zakona o opštem upravnom postupku, a u vezi sa članom 8. Zakona o vraćanju (restituciji) imovine crkvama i verskim zajednicama ("Sl. glasnik RS" 46/2006), kojim je propisano da se nezakonitost odnosno fiktivnost pravnih akata i poslova kojima je imovina koja je predmet vraćanja prešla iz državne odnosno društvene u privatnu svojinu na osnovu nezakonitih odnosno

fiktivnih pravnih akata i poslova utvrđuje u sudskom postupku. Prilikom ocene navoda zahteva za preispitivanje Vrhovni kasacioni sud je imao u vidu i da će o delu zahteva podnosioca za vraćanje oduzete imovine koja nije obuhvaćena osporenim delimičnim rešenjem nadležni organ odlučiti u posebnom postupku u kom podnosilac zahteva ima mogućnost da korišćenjem zakonom propisanih prava i pravnih sredstava štiti svoje pravne interese.

Sa iznetih razloga, nalazeći da ni ostali navodi zahteva nisu od uticaja na drugačiju odluku ovoga suda po podnetom zahtevu, Vrhovni kasacioni sud je na osnovu člana 55. stav 1. Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u dispozitivu ove presude.

PRESUĐENO U VRHOVNOM KASACIONOM SUDU

dana 28.03.2013. godine, Uzp 67/2013

Zapisničar,

Radojka Marinković,s.r.

Predsednik veća - sudija,

Snežana Živković,s.r.